

Bemærkninger til foranstaaende Lovforslag.

I Forbindelse med sit Cirkulære af 30te September 1875 til samtlige Skoleraad angaaende Landsbysskolelærernes Lønning udbad Ministeriet sig Raadenes Udtalelser angaaende Virkningen af den nuværende Kaldelsesmaade til Embeder paa Landet og den Indflydelse, denne kan antages at have udøvet paa Skolelærerens pekuniære Stilling i det Hele. Til Orientering skal man nedenfor som Bilag I give en sammentrængt Oversigt over de enkelte Skoleraads Udtalelser.

Det vil af disse erfares, at hos det aldeles overveiende Flertal har den Anskuelse gjort sig gjældende, at den nuværende Kaldelsesmaade virker ubeløst, og det navnlig derved, at der ofte slet intet Hensyn tages til Lærernes Alder og den Modenhed, de have opnaaet ved Uddannelse i Skolelærernes Tjeneste. Mange Skoleraad have troet det hensigtsmæssigt ved Lov at forandre det bestaaende Forhold saaledes, at det blev dem, som nu ere kaldsberettigede, der indskilte, og omvendt. Ministeriet har imidlertid fundet Betænkkelighed ved i hvert Fald for Tiden at forelægge et Lovforslag i den antydede Retning, men tror derimod, at Omstændighederne tale for ved en Forøgelse af Alderstilletgenes Antal og Størrelse i alt Fald dog at bøde noget paa den nuværende Tilstands Misligheder. Som bekendt indførtes Alderstillet ved Lov af 8de Marts 1856 § 10, der forpligter Skolefondene til at anvende hertil 8 Stilling for hver Td. Hartkorn efter den nye Matrikel og et efter Folketallet tilsvarende Beløb for Kjøbstæderne og bestemmer Portionernes Størrelse til 50 og 25 Rd., saaledes at der bør være flest af de lavere Portioner. Af nebestaaende Bilag II vil det ses, at der i Overensstemmelse hermed anvendes i samtlige Amtsrads kredse efter Virksomhedsplanerne for 1876—77 et samlet Beløb af 74,208 Kr. eller omtrent 75,000 Kr. til Alderstillet, og at Forholdet mellem de større og mindre Tillægs Antal er omtrent som 1 til 2, men noget forskjelligt i de forskjellige Kredse.

Forslaget gaar ud paa at forhøje den Sum, der nu anvendes til Alderstillet, til omtrent det Tredobbelte eller 300,000 Kr. Deraf formenes Statskassen at burde overtage Halvdelen, medens den anden Halvdelen gaar ind under Reglerne i Lov af 8de Marts 1856 § 7 d saaledes, at Statskassen bærer Halvdelen af, hvad der paalignes Hartkornet over 25 Dre pr. Td. (og et tilsvarende Beløb for Kjøbstædernes Bekommende); dog at Ligningen efter samme Paragrafs Lit. c ikke overstiger 50 Dre. Ved Lov af 2den Juli 1870 forhøiedes denne Grænse til 75 Dre, forsaavidt Ligningen behøves til Dækning af de

Skolefondene paahvilende Pensioner og Alderstillet. Af Bilag III fremgaar det, at man i tre Amtsrads kredse har naaet den bestemte Grænse af 75 Dre, og da af den her foreslaede Lov maa følge nogen Forhøielse af Ligningen, maatte der igjen blive Spørgsmaal om at flytte Grænsen. At der i Loven af 8de Marts 1856 § 7 c sattes en Grænse, havde sin Grund i, at man tænkte sig Muligheden af, at Skoleraadene kunde være tilbøjelige til at gaa ind paa at overtage meget store Byrder for Skolevesenet, naar det var givet, at Staten uden Begrænsning overtog Halvdelen deraf; men Erfaring har godtgjort, at der i denne Henseende ingen Fare er at befrygte for Statskassen, og da Loven af 1870 knytter Retten til Ligning ud over 50 Dre til den Betingelse, at Ligningen foretages til Dækning af Udgifter til Alderstillet og Pensioner, der som lovbestemte ikke ere afhængige af Skoleraadenes Billie, og det ei er billigt, at de stærkest bebyrdede Kredse ikke fuldtud nyde den samme Begunstigelse med Hensyn til Statskassens Tilskud som de andre Kredse, saa synes det uden Betænkkelighed og billigt at have den omhandlede Begrænsning, hvilket derfor ved § 4 er bragt i Forslag.

Ved Fordelingen af Beløbet i Alderstilletportioner har man beholdt de to Størrelser, som nu have efter Lov af 8de Marts 1856, nemlig 50 og 100 Kr., og dertil føiet en ny paa 200 Kr.

Man har ligeledes beholdt den Bestemmelse, der findes i Loven af 1856, hvorefter Fordelingen af det Beløb, der i hver Skoleraadskreds anvendes til Alderstillet, bestemmes ved et Regulativ, der kan tage Hensyn til Kredsens særlige Forhold. Nogen aldeles sikker Beregning over, hvormange Alderstillet der vil blive af hver Størrelse, kan derfor ikke forud gjøres, men naar der som foreslaaet skal være omtrent lige mange Portioner Alderstillet af hver Klasse, vil Forholdet blive omtrent følgende:

c. 860 Portioner à 50 Kr.	c. 43,000 Kr.
c. 860 — à 100 —	c. 86,000 —
c. 860 — à 200 —	c. 171,000 —

Salt c. 2,580 Portioner udgjørende . 300,000 Kr.

Da Antallet af de Lærere og Lærerinder, der ere berettigede til Alderstillet, kan anslaaes i rundt Tal til 3,200, bliver der saaledes et forholdsvis meget stort Antal Alderstillet, men dette turde dog være bedst stemmende med Forholdene, og det maa ved Siden deraf ikke glemmes, at Lærernes Antal er stærkt stigende.